

[CONSTANTIJN HUYGENS] (DEN HAAG)
AAN UTRICIA OGLE [HAMBURG]
29 DECEMBER 1666
6594

Antwoord op een verloren gegane brief van Utricia Ogle uit juni 1666, door een bekende aan Huygens gebracht.

Samenvatting: Door het vele reizen heeft Huygens geen tijd gehad om te antwoorden op Utricia's brief, die werd gebracht door een gambist, die aanvankelijk enige tijd in Den Haag verbleef, en daarna naar Amsterdam is gegaan. Muzikaal voelt Huygens zich geïsoleerd, zeker nu zijn zoon Christiaan in dienst is van de Franse koning. Huygens schrijft aangenaam verrast te zijn door Frobergers muziek, die hij voor luit heeft bewerkt. Verder schrijft Huygens dat ondanks de oorlog met Engeland zijn gevoelens voor Utricia altijd dezelfde zullen blijven.

Over een antwoord van Utricia Ogle is niets bekend.

Primaire bron: Den Haag, Kon. Bibl., Hs. KA XLVIII, fol. 25rv: afschrift (apograaf).

Vroegere uitgaven: Worp 1896, p. 135: onvolledig (<Who keeps ... at his home.>, <At my return ... this shall be.>).

— Worp 6, nr. 6594, pp. 204-205: volledig.

— Rasch 2007, nr. 6594, pp. 1055-1059: volledig, met Nederlandse vertaling.

Namen: Maria Casembroot; Johann Jacob Froberger; Christiaan Huygens; Karel I Lodewijk van de Palts; Lodewijk XIV; Johan van Reede; Johann Philipp von Schönborn; Maximiliaan Hendrik van Beieren; Willem III.

Plaats: Amsterdam.

Glossarium: composition (muziekstuk); lesson (muziekstuk); lute (luit); musick (muziek); musical (muzikaal); viol (viola da gamba); virginalls (klavecimbel).

Transcriptie

Copie.

¹To the Lady Swann.

Haghe, this 29 Decemb. 1666.

Madam,

I have been tossed up and down in so many voyages for the service of my master all this yeare, that in good faith I was not able to perform so much as in letters the duties I owed to the best of my frends. Your ²Ladyship, I hope, will not onely suffer to bee called of that number, but allso to bee accounted amongst those of whose goodness and discretion I do hold myself most sure. Upon this ground, Madam, I venture to give you thanks, so many ³months after, for the most civil letter you were pleased to send me in June past. The bearer was a yong man Your Ladyship did recommend unto me for a rare master upon the viol. He will beare me witness that at the same instant he saw me, I stood booted for a journey, which was to last longer then he seemed willing to stay at The Haghe, so I did adress him to a frend of mine, who keepeth a weekly Colledge of viol musick at his howse. At my return this frend indeed made me a report of the yong man's excellent hand and skill. But that in the scarsitie of *liefhebbers* we live in, he was not able to procure him a reasonable number of scollars, by which he might be able to subsist in this place, so that, being forced to seeke elsewhere a better

1. Naam geadresseerde autograaf.

2. <Led.p>.

3. <moneths>.

opportunitie, he was gone for Amsterdam, where we heare he thrives well, leaving me some hope to hear him, which I doe hartily wish for; making no question but what Your Ladyship hath ⁴approved must be no indifferent thing.

I hope, Madam, that having so ⁵much care of us, you doe not neglect your owne self, but that living there in a place where musick, and specially that of the virginalls, hath ever florished in a high degree, Your Ladyship doth endeavour to heare and to doe things beyond what ever we heard of her most masterly hands.

For my part, though age doe not lessen my wonted love and inclination to harmony, since I am deprived of my best auditor, which was my second sonn (whom the King of France keepeth from me by an honorable pension of 6000 guilders a yeare), I doe find myself so alone for musical communications, and in this towne so many monsters (which are asses without eares) that I think it scarce worth my paines to produce anything new.

Lately I fell upon good Frobergher's compositions, of which he sent me a good deale, since last yeare. Comming downe the Rheine, I met him at the | 25v | Court of the Elector of Mentz, where I received a great deale of honour and civilitie, as allso from two other of those Electors upon the same coast; but nothing pleased me so much as to heare that excellent Frobergher his rare improvements, and to see him take the patience to heare me with some indifferent satisfaction. As for his lessons, I have found a way to transport them upon the lute, in such manner that Joffrouw Casembrot hath the goodness to consider them, which is all I can say for my greatest advantage, till I may be so happie as to make Your Ladyship an earwitness of my wonders.

God knoweth when, and if ever this shall be, for even in writing this, Madam, I forgot I have all the while been entertaining my public enemy. Is not this a miserable distraction, by which we are bound to look upon one another quite otherwise then we have done all our life time? For the publick indeed it is so: but in private, Madam, I am to you what I have ever been, and make no question but you will say so much from your side. And so I dare conclude, there is no discord of states and princes able to disturb the old innocent harmony of our soules. I hope Your Ladyship will doe me the favour to lett me heare from her when it may be without her incommodity, for indeed and in all ⁶sinceritie I am and shall be as long as I live,

Madam,

Your Ladyship's most humble servant
[etc.]

Vertaling

Aan mevrouw Swann.

Den Haag, 29 december 1666.

Mevrouw,

Ik ben dit jaar in dienst van mijn ⁷meester op zoveel ⁸reizen van hot naar her geslingerd dat ik waarachtig niet in staat ben geweest om zelfs ook maar in briefvorm te voldoen aan de verplichtingen die ik mijn beste vrienden verschuldigd ben. U zult, naar ik hoop, niet alleen willen toestaan dat ik u onder hen reken, maar ook dat u behoort tot hen, van wier goedheid en voorkomendheid ik het zekerst ben. Hierom, mevrouw, wil ik u zoveel maanden later mijn dank betuigen voor die zeer hoffelijke ⁹brief die u mij afgelopen juni schreef. De bezorger

4. <appraoved>.

5. <musch>.

6. <sincerite>.

7. Willem III.

8. Huygens is hier niet eerlijk, aangezien hij 1666 grotendeels in Den Haag doorbracht en slechts een klein aantal, steeds korte reizen maakte.

9. Utricia Ogle aan Huygens, juni 1666 (verloren).

was een jongeman die u mij had aanbevolen als een zeldzaam knap meester op de viola da gamba. Hij kan getuigen dat ik, op het moment dat hij mij zag, klaar stond om een ¹⁰reis te gaan maken, welke langer zou gaan duren dan hij van plan was om in Den Haag te blijven, reden waarom ik hem naar een ¹¹vriend van mij die wekelijks bij zich thuis een collegium van gamba's houdt, heb gestuurd. Bij mijn terugkomst heeft deze vriend inderdaad verslag gedaan van de voortreffelijke hand en de vaardigheid van deze jongeman. Maar gezien het geringe aantal ¹²liefhebbers dat hier is, was hij niet in staat om hem te verzekeren van een redelijk aantal leerlingen, waarmee hij hier in zijn levensonderhoud zou kunnen voorzien, zodat hij, gedwongen om ergens anders naar een betere mogelijkheid uit te zien, naar Amsterdam is gegaan, waar het hem, naar wij hebben vernomen, heel voorspoedig gaat, wat mij de hoop geeft hem een keer te horen, hetgeen ik van harte wens, zonder enige twijfel dat, wat u heeft aanbevolen, niet iets onbelangrijks kan zijn.

Ik hoop, mevrouw, dat u, bij alle aandacht die u aan ons besteedt, uzelf niet vergeet, maar dat u, aangezien u in een plaats woont waar muziek, en speciaal die voor het klavecimbel, altijd in hoge mate heeft gebloeid, de gelegenheden niet voorbij laat gaan om stukken te horen en te spelen die nog verder gaan dan wat we reeds hebben gehoord door middel van uw meesterlijke handen.

Wat mij betreft, hoewel de ouderdom mijn aloude liefde voor en de hang naar samenspel niet heeft doen afnemen: sinds ik beroofd ben van mijn beste toehoorder, te weten mijn tweede ¹²zoon (die de ¹³koning van Frankrijk bij mij vandaan houdt, voor een eervol honorarium van 6000 gulden per jaar), mis ik zozeer de muzikale uitwisseling en vind ik in deze stad zoveel barbaren (ezels zonder oren) dat ik het nauwelijks de moeite waard vind om iets nieuws te componeren.

Kortelings heb ik composities van [Johann Jacob] Froberger leren kennen, waarvan hij mij een aantal heeft gezonden sinds ik, toen ik verleden jaar de Rijn afzakte, hem ontmoette aan het hof van de ¹⁴keurvorst van Mainz, waar mij zeer veel eer en welwillendheid ten deel viel, net als bij twee andere ¹⁵keurvorsten aan dezelfde oever; maar niets beviel mij zo goed als te luisteren naar de de voortreffelijke Froberger, zijn zeldzame vernieuwingen, en te bemerken dat hij zo geduldig was om naar mij te luisteren, zelfs met enige tevredenheid. Wat betreft zijn stukken heb ik nu een manier gevonden om ze voor luit te bewerken, zodanig zelfs dat mejuffrouw [Maria] Casembroot zo goed was er kennis van te nemen, wat het grootste compliment is dat men mij kan maken, mag ik wel zeggen, totdat ik zo gelukkig zal mogen zijn om u oorgetuige te laten zijn van mijn wonderen.

Alleen God weet wanneer, en óf dit ooit zal plaatsvinden; zelfs terwijl ik dit schrijf, mevrouw, vergeet ik dat ik de hele tijd mijn publieke vijand aan het onderhouden ben. Is het niet een droevige verwarring, waardoor wij worden gedwongen om op een andere manier met elkaar om te gaan dan wij ons hele leven gewend zijn geweest? Dit geldt daadwerkelijk voor het openbare leven, maar privé ben ik voor u wat ik mijn hele leven ben geweest en ik twijfel er niet aan dat het wederzijds is. En daarom durf ik beweren dat geen onenigheid tussen staten en vorsten in staat is om de oude onschuldige gelijkgestemdheid van onze zielen te verstoren. Ik hoop dat u mij de eer wilt aandoen om van u te laten horen, wanneer het u eens uitkomt, want ik ben en zal inderdaad en in alle oprechtheid zijn zolang ik leef,

mevrouw,

uw nederige dienaar
[enz.]

10. Misschien Huygens' reis naar Breda van 15 tot 23 november 1666.

11. Wellicht Johan van Reede. Hij schonk (op een niet nader genoemd tijdstip) ook een consort van gamba's aan het stadsmuziekcollege van Utrecht.

12. Christiaan Huygens.

13. Lodewijk XIV.

14. Johann Philipp von Schönborn.

15. Karel I Lodewijk van de Palts (in Heidelberg) en Maximilaan Hendrik van Beieren, prinsbisschop en keurvorst van Keulen (residerende in Bonn).